

2. Задорожна І. П. Теоретико-методичні засади організації самостійної роботи майбутніх учителів з оволодіння англійською комунікативною компетенцією: дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.02. Київ, нац. лінгв. ун-т. Київ, 2012. 770 с.

3. Семенчук Ю. О. Психолого-педагогічні передумови формування лексичної компетенції у студентів економічних спеціальностей. *Психологія і суспільство*. 2006. № 4. С. 123–128.

4. Семенчук Ю. О. Формування англійської лексичної компетенції у студентів економічних спеціальностей засобами інтерактивного навчання: дис. ... канд. пед. наук.: 13.00.02. Київ, нац. лінгв. ун-т. Київ, 2007. 280 с.

5. Шиманська В.В. Етапи і підсистема вправ для формування лексичної компетентності в професійно орієнтованому усному англійському спілкуванні майбутніх екологів. *Науковий вісник Ужгородського університету*. Серія: «Педагогіка. Соціальна робота». 2023. № 2(53). С. 147–151.

6. Rychka T. I., Lisovska R. K. Formation of the foreign language lexical competence: theoretical dimension. *Інноваційна педагогіка*. 2022. Вип. 43(2). С. 97–99.

7. Sabitova I. S. Educational Content Aimed at the Formation of Lexical Competence of Future Specialists in the Field of Technology. *Web of Scientists and Scholars: Journal of Multidisciplinary Research 1*. 2023. № 2. P. 18–23.

#### REFERENCES

1. Hordiychuk, YU. YU., Prychyna, YU. V. (2013). Formuvannya leksychnoyi kompetentsiyi studentiv-ekonomistiv yak skladovoyi profesynoho movlennya [Formuvannya leksychnoyi kompetentsii studentiv-ekonomistiv yak skladovoyi profesiynoho movlennia]. *Pedahohika i psykholohiya profesiynoyi osvity*. № 5. S. 75–83. [in Ukrainian].

2. Zadorozhna, I. P. (2012). Teoretyko-metodychni zasady orhanizatsiyi samostiyanoi roboty maybutnikh uchyteliv z ovodidnnya anhlomovnoyu komunikatyvnoyu kompetentsiyeyu [Teoretyko-metodychni zasady orhanizatsiyi samostiinoi roboty maibutnikh uchyteliv z ovodidnnya anhlomovnoiu komunikatyvnoiu kompetentsiieiu]: dys. ... d-ra ped. nauk: 13.00.02. Kyiv. nats. lnhv. un-t. Kyiv. 770 s. [in Ukrainian].

3. Semenchuk, YU. O. (2006). Psykholoho-pedahohichni peredumovy formuvannya leksychnoyi kompetentsiyi u studentiv ekonomichnykh spetsial'nostey [Psykhologo-pedahohichni peredumovy formuvannya leksychnoyi kompetentsii u studentiv

ekonomichnykh spetsialnostei]. *Psykholohiya i suspil'stvo*. № 4. S. 123–128. [in Ukrainian].

4. Semenchuk, YU. O. (2007). Formuvannya anhlomovnoyi leksychnoyi kompetentsiyi u studentiv ekonomichnykh spetsial'nostey zasobamy interaktyvnoho navchannya [Formuvannya anhlomovnoyi leksychnoyi kompetentsii u studentiv ekonomichnykh spetsialnostei zasobamy interaktyvnoho navchannya]: dys. ... kand. ped. nauk.: 13.00.02. Kyiv. nats. lnhv. un-t. Kyiv. 280 s. [in Ukrainian].

5. Shymans'ka, V. V. (2023). Etapy i pidsystema vprav dlya formuvannya leksychnoyi kompetentnosti v profesynoho oriyentovanomu usnomu anhlomovnomu spilkuvannya maybutnikh ekolohiv [Etapy i pidsystema vprav dlia formuvannya leksychnoyi kompetentnosti v profesino oriyentovanomu usnomu anhlomovnomu spilkuvannya maibutnikh ekolohiv]. *Naukovyy visnyk Uzhhorods'koho universytetu*. Seriya: «Pedahohika. Sotsial'na robota». № 2(53). S. 147–151. [in Ukrainian].

6. Rychka, T. I., Lisovska R. K. (2022). Formation of the foreign language lexical competence: theoretical dimension. *Innovatsiina pedahohika*. Vyp. 43(2). S. 97–99. [in English].

7. Sabitova, I. S. (2023). Educational Content Aimed at the Formation of Lexical Competence of Future Specialists in the Field of Technology. *Web of Scientists and Scholars: Journal of Multidisciplinary Research 1*. № 2. P. 18–23. [in English].

#### ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

**ГАБЕЛКО Олена Миколаївна** – кандидат педагогічних наук, доцент, декан факультету української філології, іноземних мов та соціальних комунікацій Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка.

**Наукові інтереси:** методика викладання іноземних мов у вищій школі.

#### INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

**HABELKO Olena Mykolaivna** – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Dean of the faculty of Ukrainian philology, Foreign Languages and Social Communications of Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State University.

**Scientific interests:** methodology of foreign language teaching in high school.

*Стаття надійшла до редакції 04.02.2024 р.*

УДК 378.147.091.313:004

DOI: 10.36550/2415-7988-2024-1-213-307-313

**ТУРЧАК Анатолій Леонідович** –

кандидат педагогічних наук, професор професор кафедри теорії і методики фізичного виховання

Центральноукраїнського державного університету

імені Володимира Винниченка

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2966-0144>

e-mail: [A.L.Turchak@cuspu.edu.ua](mailto:A.L.Turchak@cuspu.edu.ua)

**МАРКОВА Олена Віталіївна** –

кандидат педагогічних наук, доцент

доцент кафедри теорії і методики фізичного виховання

Центральноукраїнського державного університету

імені Володимира Винниченка

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8416-3442>

e-mail: [maarlana49@gmail.com](mailto:maarlana49@gmail.com)

## ПРИНЦИПИ І ФОРМИ ВИКЛАДАННЯ ОНЛАЙН-КУРСІВ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

*Стаття присвячена аналізу впровадження і викладання онлайн-курсів у вищій школі, умов і принципів створення якісного освітнього цифрового середовища для студентів ЗВО, а саме принципів: рівності й справедливості; інтерактивності; курсу, що мотивує до навчання; когнітивної складності; застосуванню отриманих знань на практиці; ефективності; педагогічній майстерності викладача; автономності. Розглянуто проблеми, що виникають при дистанційному викладанні курсів, шляхи покращення надання освітніх послуг на підґрунті запропонованої «координаційної сітки» альтернатив відеоконференції при онлайн-викладанні і поділу методики викладання на чотири категорії або «зони»:*

зелена зона – низька швидкість і низька пропускна здатність Інтернету, жовта зона – низька швидкість і висока пропускна здатність, блакитна зона – висока швидкість і низька пропускна здатність і червона зона – висока швидкість і висока пропускна здатність всесвітньої електронної мережі. Розподіл за зонами враховує наявність і види цифрових пристроїв та технічні характеристики інтернету і надає можливість індивідуалізувати навчальний процес студентів завдяки різним методам, формам і засобам викладання. Охарактеризовано різні форми і програми, що забезпечують якість навчання студентів в залежності від їхніх можливостей щодо умов дистанційного формату (електронна пошта, повідомлення, онлайн-дошки, спільного використання редакторів документів, групові чати, обмін повідомленнями, скрінкасти, інструмент для презентацій і оповідань для Інтернету, відеоконференції). Наведено приклади застосування таких форм і програм на онлайн-курсі для студентів факультету фізичного виховання.

Встановлено, що відеоконференції за своєю суттю є найбільш ефективною формою на онлайн-курсах, але вибір певних методів, форм і засобів навчання у вищій школі, які використовують викладачі, може мати суттєвий вплив на те, наскільки інклюзивним та ефективним є викладання. І чим більше відбувається усвідомлення цього факту, тим більшим є переконання, що вибираються правильні інструменти з домірних причин. Тому офлайн-навчання не є передумовою якісної освіти. Порівняння однієї форми освіти з іншою відволікає нас від того факту, що всі форми освіти можна і потрібно покращувати.

**Ключові слова:** онлайн-курс, принципи викладання, форми викладання, програми використання.

**TURCHAK Anatolii Leonidovych –**

Candidate of Pedagogical Sciences, Professor of the Department of Theory and Methods of Physical Education, Dean of the Faculty of Physical Education

of Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State University

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2966-0144>

e-mail: [A.L.Turchak@cuspu.edu.ua](mailto:A.L.Turchak@cuspu.edu.ua)

**MARKOVA Olena Vitaliivna –**

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor of the Department of Theory and Methods of Physical Education, Faculty of Physical Education,

Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State University

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8416-3442>

e-mail: [maarlenna49@gmail.com](mailto:maarlenna49@gmail.com)

**PRINCIPLES AND FORMS OF TEACHING ONLINE COURSES  
IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS**

*The article analyzes the implementation and teaching of online courses in higher education, the conditions, and principles of creating a high-quality digital educational environment for university students, namely the principles: equality and fairness; interactivity; a course that motivates learning; cognitive complexity; application of knowledge in practice; efficiency; pedagogical skills of the teacher; autonomy. The author considers the problems arising in distance teaching of courses, ways to improve the provision of educational services based on the proposed "coordination grid" of alternatives to videoconferencing in online teaching and the division of teaching methods into four categories or "zones": green zone - low speed and low bandwidth of the Internet, yellow zone - low speed and high bandwidth, blue zone - high speed and low bandwidth, and red zone - high speed and high bandwidth of the worldwide electronic network. The division into zones considers the availability and types of digital devices and technical characteristics of the Internet and makes it possible to individualize the learning process of students through various methods, forms and means of teaching. The article characterizes various forms and programs that ensure the quality of student learning depending on their capabilities in terms of distance format (e-mail, messages, online whiteboards, sharing document editors, group chats, messaging, screencasts, a tool for presentations and stories for the Internet, video conferencing). Examples of the use of such forms and programs in an online course for students of the Faculty of Physical Education are given.*

*Video conferencing has been found to be inherently the most effective form of online courses, but the choice of specific higher education teaching methods, formats, and tools that instructors use can have a significant impact on how inclusive and effective teaching is. And the more we realize this fact, the more we believe that the right tools are chosen for the right reasons. Therefore, offline learning is not a prerequisite for quality education. Comparing one form of education to another distracts us from the fact that all forms of education can and should be improved.*

**Key words:** online course, principles of teaching, forms of teaching, applications.

**Постановка та обґрунтування актуальності проблеми.** Запровадження дистанційної освіти в університетах у всьому світі в останнє десятиліття сприяє плавному переходу між очним і дистанційним режимом навчання і стає все більш важливим управлінським завданням для вишів. Головними факторами, пов'язаними із цим переходом, є якість надання освітніх послуг на онлайн-курсах викладачами і наявність цифрових пристроїв та технічних характеристик інтернету в онлайн-навчанні студентів. Дотримуючись певних принципів викладання і врахуванням можливостей технічного забезпечення для якісного отримання інформації студентів, є можливість розробити та

застосувати відповідні моделі та форми онлайн-курсів для задоволення потреб студентів.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Зміст і властивості дистанційного навчання як компонента педагогічної технології розглянуті в працях вітчизняних науковців В. Кухаренка [1], В. Олійника [3], Є. Полат [4], принципи викладання онлайн-курсів у працях А. Нісімчук [2], В. Шматко [5]. Багато дослідників вказують на важливість вивчення та висвітлення умов і ставлення студентів до онлайн-курсів навчальними закладами, що є ключовим фактором для їхніх результатів навчання [6, 7, 9]. Знання умов і ставлення студентів до онлайн-курсів має вирішальне значення для їх

готовності та залучення до дистанційної форми навчання [8, 10].

**Мета статті.** Аналіз умов якісного викладання онлайн-курсів в умовах дистанційного навчання.

**Виклад основного матеріалу дослідження.**

Якісно розроблений онлайн-курс з навчальної дисципліни може бути більш особистим та корисним для студентів, ніж традиційне навчання у великих аудиторіях. Але при цьому необхідно дотримуватися певних принципів, таких як: рівність і справедливість; інтерактивність; курс, що мотивує до навчання; когнітивна складність; застосування отриманих знань на практиці; ефективність; педагогічна майстерність викладача; автономність [7].

Онлайн-курс повинен базуватися на питаннях рівності та справедливості. Він враховує соціальні, політичні та культурні проблеми, включаючи походження студентів і соціально-економічні обставини, щоб створити справедливий досвід навчання. Це аудіовізуальні матеріали, які не створюють стереотипів, не соромлять і не принижують людей. Це може означати, що відкриті освітні ресурси мають пріоритет над дорогими підручниками.

Якісний онлайн-курс є інтерактивним. Курси – це набагато більше, ніж просто місце для доступу студентів до інформації. Хороший онлайн-курс надає таку інформацію, як ознайомлення чи перегляд відеолекцій, але також передбачає взаємодію між викладачем і студентами, а також між студентами. Взаємодія між викладачем і студентами може передбачати отримання ними персонального відгуку, підтримки та керівництва. Взаємодія між студентами може включати обговорення різних питань або співпраця для вирішення проблеми. Ефективний онлайн-курс часто стає середовищем соціального навчання та надає можливості для розвитку активної навчальної спільноти.

Гарний онлайн-курс є цікавим і складним. Він запрошує студентів до участі, мотивує їх робити внесок і повертає їхній інтерес і увагу. Він використовує радість навчання та спонукає студентів вдосконалювати свої навички, здібності та знання. Такий онлайн-курс є когнітивно складним.

Він повинен передбачати практику, де відбувається заохочення студентів «робити» – не просто дивитися й читати, але й аналізувати, знаходити помилки чи шляхи вдосконалення і «знову робити» та застосовувати те, чому вони навчилися. Наприклад, на семінарських заняттях студенти можуть написати короткі приклади з використання отриманих знань в майбутній професійній діяльності, отримати відгуки одногрупників і викладача, проаналізувати їх, а потім підготувати нові скоректовані приклади.

Якісний онлайн-курс ефективний. Такий курс визначає навички та знання, які студенти отримують наприкінці, передбачає дії, розроблені для їх набуття, і оцінює, чи були студенти успішними. Добре організований онлайн-курс включає викладача, який є помітним і активним, і який виявляє турботу, співчуття та довіру до

студентів. Ця людина розуміє, що його студенти можуть мати життя поза межами свого курсу. Вони можуть бути доглядачами, мати роботу або важко зводити кінці з кінцями.

Онлайн-курс повинен сприяти розвитку автономії, щоб мати можливість для відповідного та змістовного навчання, вибір того, що подобається більше у навчанні або дослідженні. Такий курс перерозподіляє владу – наскільки це можливо в групі. Також повинна бути гнучкість, що не тільки враховує досвід та інтереси студентів, але й дає можливість їм зробити курс власним. У деяких випадках це може навіть означати, що студент розробляє курс разом зі своїм викладачем. Це та гнучкість, яка потрібна системам вищої освіти.

Таким чином, офлайн-навчання не є передумовою для якісної освіти. Порівняння однієї форми освіти з іншою відволікає нас від того факту, що всі форми освіти можна і потрібно покращувати.

Онлайн-курс передбачає взаємодію між суб'єктами дистанційного навчання, під час якої учасники одночасно перебувають в електронному освітньому середовищі або спілкуються за допомогою засобів аудіо-, відеоконференції. Водночас присутні викладач та студенти, які спілкуються приблизно так, як це відбувається при аудиторній формі викладання. Такий режим роботи відтворює досвід «живого» спілкування в онлайн-середовищі, і саме основним інструментом для досягнення різноманітних навчальних цілей є відеоконференції. Бачити й чути студентів під час взаємодії з ними в режимі реального часу, як і під час навчання віч-на-віч є гарною ідеєю. Але є два ключові фактори, які роблять цей підхід проблематичним.

Перший з них, це пропускна здатність. Технології високої пропускної здатності чудово підходять для студентів, які мають новіші комп'ютери, швидкий і надійний доступ до Інтернету вдома та необмежену тарифну планку на своїх телефонах. З проведеного опитування студентів факультету фізичного виховання з'ясувалося, що мають комп'ютери, ноутбуки, iPad – 42% опитуваних, з них куплених протягом останніх 3-х років – 19% відповідно. Інші студенти користуються в основному мобільними телефонами. Швидкість і надійність доступу до Інтернету вдома відзначили 72% студентів, а необмежену тарифну планку на своїх телефонах мають 12% опитуваних.

Для інших студентів курси, які вимагають частого використання технологій з високою пропускною здатністю, можуть обмежити їх спроможність повноцінно брати участь у діяльності курсу. Це може поставити під загрозу якість навчання студента, викликати почуття сорому та тривоги.

Другим фактором є те, наскільки швидко очікується, що студенти реагуватимуть на взаємодію з викладачами та один з одним. Як правило, швидкість зворотного зв'язку є ознакою якісного навчання. Це вбудовано в особисте навчання, тому і не здається обмеженим ресурсом.

Але одна з найбільших переваг онлайн-навчання полягає в тому, що воно надає більше гнучкості, як у викладанні курсу, так і у засвоєнні матеріалу студентами. Вимога викладача, щоб студенти були онлайн в один і той самий час, у сьогодишній реальності, може зробити онлайн-курс тягарем, для окремих студентів.

Науковець-практик з навчального дизайну Д. Стенфорд, порівнює ці фактори на координатній площині з пропускнуою спроможністю на вертикальній осі та інтенсивністю на горизонтальній, і поділяє навчальні технології на чотири категорії або «зони». Розмірковуючи над унікальними перевагами та недоліками кожної зони та недоліками, пов'язаними з інструментами з високою пропускнуою спроможністю та високою швидкістю, автор вважає, що існує можливість визначити способи зробити навчальні курси більш гнучкими та доступними, і ми з цим повністю згодні [9].

Зелена зона внизу ліворуч є традиційною зоною, де відбувається робота з текстом і зображеннями. Такі типи завдань можуть здаватися не завжди цікавими, але послідовний і організований обмін думками з прочитаної лекції зі студентами, забезпечує онлайн-курс дуже практичною, надійною основою. Електронна пошта, повідомлення, онлайн-дошки також належать до цього квадрату.

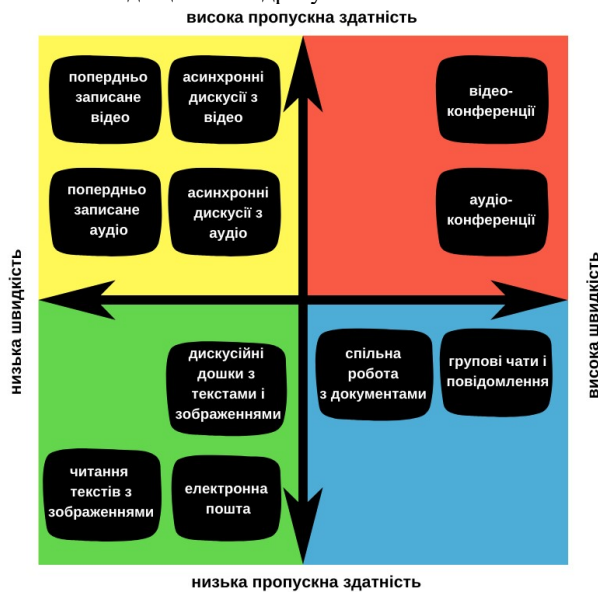


Рис. 1 Альтернативи відеоконференціям (автор D. Stanford)

Співпрацювати в реальному часі можна на Microsoft Whiteboard (Microsoft Office 365) або Jamboard – цифровій дошці, сумісній із сервісами Google Workspace.

Онлайн-викладачі десятиліттями використовують ці три інструменти – обмін файлами (для читання тощо), електронну пошту, онлайн-дошки. І хоча, це може здатися не дуже цікавим для студентів, викладач може створити фантастичні навчальні враження лише за допомогою цих трьох інструментів.

У нижньому правому куті (синій квадрат) ми маємо інструменти з низькою пропускнуою здатністю, які можуть додати взаємодії між викладачем і студентами та власне між студентами. В першу чергу, це програма Microsoft Office 365 або додаток Google Drive, де є можливість спільного використання редакторів документів. Ці інструменти дозволяють викладачу і студентам редагувати та коментувати той самий документ, електронну таблицю чи слайди презентації. Залежно від того, як викладач структурує свої завдання, студенти можуть співпрацювати протягом тривалого періоду часу або вони можуть виходити в Інтернет одночасно та писати і редагувати роботу один одного.

Групові чати, обмін повідомленнями, існує багато безкоштовних програм, які можуть бути корисними в освітньому середовищі. Чотири популярних приклади – WhatsApp, Google Hangouts, Slack і GroupMe. Ці програми, зручні для мобільних пристроїв, дозволяють студентам публікувати текстові повідомлення та зображення, не вимагаючи від когось у групі (включаючи й викладача) ділитися своїми номерами телефонів. Ці інструменти дозволяють студентам швидко й легко спілкуватися, не плануючи цілий день на офіційну відеоконференцію.

Приведемо приклади використання вищезгаданих зон на дисципліні «Історія фізичної культури». «Зелена зона» – обмін файлами та електронна пошта використовується всіма викладачами і студентами у Google Classroom, але застосування всіх можливостей онлайн-дошок може ще більше мотивувати студентів до навчання. За допомогою спільного полотна (Microsoft Whiteboard) Microsoft 365 можна ефективно проводити спілкування й навчатися. Такі цифрові дошки можна використовувати, і на онлайн-занятті, і під час самостійного опрацювання матеріалу. Їх можна створювати безліч разів, викладач має змогу давати індивідуальні завдання, але більш цікавішою є групова самостійна робота.

Таблиця 1  
Форми дистанційного навчання – «зелений квадрат»

«Зелений квадрат»	
Форми роботи	Види опрацювань
Опрацювати тексти лекцій (завдання з Google Classroom)	Створення інтелект-карти замість конспекту Використання скетчноутингу при конспектуванні Використання скрайбінгу при конспектуванні
Обмін думками	Індивідуальні і групові чати Slack і GroupMe
Онлайн-дошки	Microsoft Whiteboard; Jamboard; Conceptboard
Спільна робота з документом через додаток Google Drive	Використання функцій: «Може коментувати»; «Може редагувати».



Рис. 2 Приклад проведення дистанційної групової роботи студентів на дошці Microsoft Whiteboard

Жовта зона. Багато викладачів використовують мережу Інтернету для демонстрації лекцій, створюючи скрінкасти. Скрінкасти (відеозахоплення екрану) – це цифровий аудіо- або відеозапис, зроблений з екрану комп’ютера. Скрінкастинг дозволяє записувати з екрану навчальний матеріал від слайдів PowerPoint до математичних рівнянь і творів мистецтва, а також додавати аудіозапис під час запису. Скрінкастинг додає людський елемент до онлайн-курсів, оскільки голос викладача створює відчуття присутності, чого не відчуєш при читанні лекційного чи іншого матеріалу.

Необхідно створювати стислі скрінкасти, які зацікавлять студентів, які частіше переглядають серію коротких відео, ніж одне, довше відео, тому рекомендовано викладачам намагатися ділити довгі скрінкасти лекцій на сегменти по п’ять-десять хвилин.

З безкоштовних інструментів трансляції екрану самостійно, можна використовувати програми Free cam, Loom, CamStudio, Screencast-o-Matic та інші. Варто також зазначити, що можна користуватися й таким інструментом для відеоконференцій, як Zoom або Google Meet, щоб записувати презентації навчального матеріалу. Єдиним серйозним недоліком цього підходу є те, що необхідно використовувати окрему програму, якщо є необхідність відредагувати запис.

У викладацькій практиці використовували скрінкасти для пояснення завдань самостійної роботи студента, в даному випадку користувалися програмою Screencast-o-Matic та ZOOM для запису з екрану.

Права сторона жовтої зони є місцем для асинхронного обговорення з аудіо та відео можливостями. Такі інструменти дозволяють студентам відповідати за допомогою аудіо та відео, а не просто тексту. Одним з інструментів, який протягом тривалого часу є лідером у цьому мультимедійному дискусійному просторі є додаток VoiceThread.

Це інструмент для презентацій і оповідань для Інтернету, iOS, Android і Chrome. Він надає

користувачам платформу для створення та обміну медіа-проектами, які включають відео, зображення, голос, текст і малюнки. Незважаючи на те, що визначальною особливістю VoiceThread є його зручний підхід до аудіо-коментування, його також можна використовувати для створення озвучених презентацій із слайдами, зображеннями та відео PowerPoint. Цей інструмент варто вивчити як простіший спосіб запису онлайн-лекцій і сприяння дискусіям, які виходять за рамки простого тексту.

VoiceThread ідеально підходить для низки студентських презентацій і проектів, таких як пояснення досліджень, демонстрація розуміння математичної операції або переказ історії з оригінальним малюнком. Деякі викладачі можуть використовувати VoiceThread як частину цифрового портфоліо, щоб відстежувати розвиток студентів з часом. Студентам також може бути цікаво використовувати його як інструмент для спільного створення, за допомогою функції коментування кожен учасник групи може додати власний аналіз документа, зображення чи відео.

Оскільки велика увага приділяється написанню індивідуальних коментарів, викладачі можуть розглянути перспективу того, щоб студенти відповідали в тихому місці окремо від своїх одногрупників. Зважаючи на це, платформа може чудово підійти для асинхронного навчання, особливо тому, що студенти мають можливість записувати та відтворювати коментарі без відволікання і фонового шуму, які виникають під час перебування на відеоконференції.

Червона зона. Верхній правий квадрат зарезервовано для інструментів, які потребують як високої пропускної здатності, так і високої інтенсивності, і найкращими прикладами цього є інструменти для відеоконференцій, такі як Google Meet, Zoom або Skype. Відеоконференції – чудовий спосіб спілкуватися зі студентами, коли їм справді потрібно бачити та чути один одного в реальному часі. Це також може бути корисним для робочих годин онлайн, оскільки легше відчувати зв’язок і уникнути непорозумінь, коли студенти відчувають тон голосу, вираз обличчя та мову тіла викладача.

На жаль, відеоконференції є одним із найбільш негнучких і найбільш інтенсивних видів діяльності, які пропонуються на сьогодні нашим студентам. Перш ніж покладатися на нього занадто сильно, необхідно враховувати й інші «квадрати», які були розглянуті вище.

При розробці онлайн-курсів викладачу краще розпочинати з використання інструментів зеленої зони. Встановлення таких суворих обмежень на початку може полегшити пошук творчих рішень. Це також допомагає переконатися, що коли викладач буде готовий розглядати інструменти в інших квадратах, він краще усвідомить компроміси, пов'язані з переміщенням із нижньої лівої області до верхньої правої області діаграми.

**Висновки та перспективи подальших розвідок напрямку.** Відеоконференції за своєю суттю є найбільш ефективною формою на онлайн-курсах, але вибір певних методів, форм і засобів навчання у вищій школі, які використовують викладачі, може мати суттєвий вплив на те, наскільки інклюзивним та ефективним є викладання. І чим більше відбувається усвідомлення цього факту, тим більшим є переконання, що вибираються правильні інструменти з домірних причин. Тому офлайн-навчання не є передумовою якісної освіти. Порівняння однієї форми освіти з іншою відволікає нас від того факту, що всі форми освіти можна і потрібно покращувати.

#### СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Кухаренко В. М. Сучасне проектування дистанційних курсів. Теорія та методика електронного навчання. Кривий Ріг: Вид. відділ КМІ. 2013. Вип. 4. С. 154–164.
2. Нісімчук А.С., Падалка О.С., Шпак О.Т. Сучасні педагогічні технології: Навч. посіб. К.: Просвіта, 2000. 367 с.
3. Олійник В.В. Відкрита післядипломна педагогічна освіта і дистанційне навчання в запитаннях та відповідях: наук.-метод. посіб. НАПН України, Ун-т менедж. освіти. К.: А.С.К, 2013. 312 с.
4. Полат Е.С. Педагогічні технології онлайн-навчання у вищій школі К.: Освіта, 2006. 202 с.
5. Шматко В.С. Система дистанційного навчання: особливості проектування та принципи побудови. Коledжанин. 2002. № 2. С. 39–42.
6. Burac M.A., Fernandez P., Cruz J. M. Assessing the impact of e-learning system of higher education institution's instructors and students, In IOP Conference Series. Materials Science and Engineering. 2019. №1 С. 482
7. Hahn A., Klein K., Vansieleghe N., Vlieghe J. Beyond the Screen: Hatsune Miku in the Context of Post-Digital Culture. Education in the age of the screen: Possibilities and transformations in technology. 2019. pp. 68–79.
8. Rhema A., Miliszewska I. Analysis of student attitudes towards e-learning: The case of engineering students in Libya. Issues in Informing Science and Information Technology. 2014. 11. pp 169–190. URL: <http://iisit.org/Vol11/IISITv11p169-190Rhema0471.pdf>
9. Stanford D. Videoconferencing Alternatives: How Low-Bandwidth Teaching Will Save Us All. URL: <https://www.iddblog.org/videoconferencing-alternatives-how-low-bandwidth-teaching-will-save-us-all/>
10. Yacob A. Z., Kadir O., Zainudin, Student Awareness towards E-Learning in Education/ Procedia-Social and Behavioral Sciences, 2012. №67. pp. 93–101. URL: <http://dx.doi.org/10.1016/j.sbspro.2012.11.310>

#### REFERENCES

1. Kukhareno, V. M. (2013). Suchasne proektuvannia dystantsiinyi kursiv. Teoriia ta metodyka elektronnoho navchannia. [Temporis consilium cursus. Theoria ac methodo-eruditionis. Kryvyi Rih: Ed. KMI Dicasterii]Kryvyi Rih: Vyd. viddil KMI. Vyp. 4. S. 154–164. [in Ukrainian]
2. Nisimchuk, A. S., Padalka, O. S., Shpak, O. T. (2000). Suchasni pedahohichni tekhnolohii: Navch. posib. [Modern pedagogical technologies: Education. Manual]. K.: Prosvita, 367 s. [in Ukrainian]
3. Oliynyk, V. V. (2013). Vidkryta pisljadiplomna pedahohichna osvita i dystantsiine navchannia v zapytanniakh ta vidpovidakh: nauk.-metod. posib. [Aperta postgraduata educatio paedagogica et distantia discendi in quaestionibus et responsionibus: methodus scientifica]. NAPN Ukrainy, Un-t menedzh. osvity. K.: A.S.K, 312 s. [in Ukrainian]
4. Polat, E. S. (2006). Pedahohichni tekhnolohii onlain-navchannia u vyshchii shkoli. [Pedagogicae technologiae in educatione altiori studiorum online]. K.: Osvita, 202 s. [in Ukrainian]
5. Shmatko V. S. (2002). Systema dystantsiinoho navchannia: osoblyvosti proektuvannia ta pryntspy pobudovy. Koledzhanyn. [Distance learning system: design features and principles of construction. College student]. № 2. S. 39–42. [in Ukrainian]
6. Burac, M. A., Fernandez, P., Cruz, J. M. (2019). Assessing the impact of e-learning system of higher education institution's instructors and students, In IOP Conference Series. Materials Science and Engineering. №1 P. 482. [in English]
7. Hahn, A., Klein, K., Vansieleghe N., Vlieghe, J. (2019). Beyond the Screen: Hatsune Miku in the Context of Post-Digital Culture. Education in the age of the screen: Possibilities and transformations in technology. 2019. pp. 68–79. [in English]
8. Rhema, A., Miliszewska I. (2014). Analysis of student attitudes towards e-learning: The case of engineering students in Libya. Issues in Informing Science and Information Technology. 2014. 11. pp 169–190. URL: <http://iisit.org/Vol11/IISITv11p169-190Rhema0471.pdf> [in English]
9. Stanford, D. Videoconferencing Alternatives: How Low-Bandwidth Teaching Will Save Us All. URL: <https://www.iddblog.org/videoconferencing-alternatives-how-low-bandwidth-teaching-will-save-us-all/> [in English]
10. Yacob, A. Z., Kadir, O., Zainudin (2012). Student Awareness towards E-Learning in Education/ Procedia-Social and Behavioral Sciences, №67. pp. 93–101. URL: <http://dx.doi.org/10.1016/j.sbspro.2012.11.310> [in English]

#### ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

**ТУРЧАК Анатолій Леонідович** – кандидат педагогічних наук, професор кафедри теорії і методики фізичного виховання, декан факультету фізичного виховання Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка.

**Наукові інтереси:** фізичне виховання учнівської та студентської молоді, професійна підготовка вчителя фізичної культури.

**МАРКОВА Олена Віталіївна** – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії і методики фізичного виховання факультету фізичного виховання Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка.

**Наукові інтереси:** професійна підготовка вчителя фізичної культури, розвиток творчих здібностей студентів, інтерактивні електронні технології навчання.

#### INFORMATION ABOUT THE AUTHORS

**TURCHAK Anatolii Leonidovich** – Candidate of Pedagogical Sciences, Professor of the Department of Theory and Methods of Physical Education, Dean of the Faculty of Physical Education of Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State University.



*Scientific interests:* physical education of pupils and students, professional training of physical education teachers.

**MARKOVA Olena Vitaliivna** - Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor of the Department of Theory and Methods of Physical Education, Faculty of Physical Education, Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State University.

*Scientific interests:* professional training of physical education teachers, development of students' creative abilities, interactive electronic learning technol.

Стаття надійшла до редакції 26.01.2024 р.

УДК 796.011.3 (477) (045)

DOI: 10.36550/2415-7988-2024-1-213-313-317

**ШОСТАК Ігор Олександрович** –

кандидат педагогічних наук, завідувач кафедри спеціальної фізичної та домедичної підготовки факультету №3

Донецького державного університету внутрішніх справ

ORSID: <https://orcid.org/0009-0001-0373-0768>

e-mail: [shostakigor21021986@gmail.com](mailto:shostakigor21021986@gmail.com)

**МЕРДОВ Станіслав Павлович** –

старший викладач кафедри спеціальної фізичної та домедичної підготовки факультету №3

Донецького державного університету внутрішніх справ

ORSID: <https://orcid.org/0000-0001-8816-5384>

e-mail: [stas\\_merdov@ukr.net](mailto:stas_merdov@ukr.net)

**РУДЕНКО Сергій Анатолійович** –

старший викладач кафедри спеціальної фізичної та домедичної підготовки факультету №3

Донецького державного університету внутрішніх справ

ORSID: <https://orcid.org/0009-0005-3785-0513>

e-mail: [rydenkosergey73@gmail.com](mailto:rydenkosergey73@gmail.com)

## ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ СПОРТИВНО-ОЗДОРОВЧОЇ ТА ФІЗКУЛЬТУРНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ У ПОЗААУДИТОРНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

У статті здійснено теоретичний аналіз особливостей організації спортивно-оздоровчої та фізкультурної діяльності студентської молоді у позааудиторній діяльності.

Спортивно-оздоровча та фізкультурна діяльність особистості є невіддільним складником національної історії її культури народу, сприяє гармонійному розвитку людини, досягненню нею довголіття, формуванню її культури здоров'я.

На спортивно-оздоровчу діяльність держава покладає відповідальність за розв'язання проблем соціального комплексу, невіддільно пов'язаного зі станом і зміцненням здоров'я дітей, підлітків, студентства, робітників підприємств та установ України. Окрім цього, соціально зумовлена потреба формування здоров'я людини повинна трансформуватися в культурну, у прагнення до фізичного вдосконалення.

Політичні, соціально-економічні зміни, наслідки пандемії воєнний стан в Україні вимагають пошуку нових методів, засобів, прийомів для вирішення освітньо-прикладних завдань у закладах вищої освіти.

Здійснено аналіз особливостей організації спортивно-оздоровчої діяльності студентів, яку у дослідженні визначаємо як систему заходів масового спорту та фізичного виховання, спрямованих на створення умов для забезпечення оптимальної рухової активності кожного студента за місцем навчання, проживання та відпочинку для зміцнення здоров'я й профілактики захворювань, активного дозвілля.

Обґрунтовано доцільність впровадження нових підходів у реалізації освітнього процесу студентів у позааудиторній діяльності: чітко структурувати роботу студентів і викладачів у позааудиторний час; розширити секції з видів спорту, які подобаються студентам; залучати студентів до волонтерської роботи; проводити спортивно-розважальних та військово-патріотичні конкурси та свята; співпрацювати з місцевими дитячо-юнацькими спортивними школами; залучати практичних працівників до проведення бінарних занять, тренувань тощо.

**Ключові слова:** здоров'я, культура здоров'я, заклади вищої освіти, студентська молодь, спортивно-оздоровча діяльність, фізкультурна діяльність, позааудиторна діяльність.

**SHOSTAK Ihor Oleksandrovych** –

Candidate of Pedagogical Sciences, Head of the Department of Special Physical and Pre-Medical Training of Faculty No. 3 of the

Donetsk State University of Internal Affairs

ORSID: <https://orcid.org/0009-0001-0373-0768>

e-mail: [shostakigor21021986@gmail.com](mailto:shostakigor21021986@gmail.com)

**MERDOV Stanislav Pavlovych** –

senior lecturer of the Department of Special Physical and Pre-Medical Training of Faculty No. 3 of the Donetsk State University of Internal Affairs

ORSID: <https://orcid.org/0000-0001-8816-5384>

e-mail: [stas\\_merdov@ukr.net](mailto:stas_merdov@ukr.net)